

Wstęp Magdalena Lesińska, Dominika Pszczołkowska, Weronika Kloc-Nowak

Ahrens J., King R. (2022). Onward Migration and Transnationalism: What Are the Interconnections?, w: J. Ahrens, R. King (red.). Onward Migration and Multi-Sited Transnationalism. Trajectories, Practices and Ties, 1-22. IMISCOE Research Series, Cham, Switzerland: Springer.

https://doi.org/10.1007/978-3-031-12503-4_1

Bauböck R., Faist T. (2010). Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods. Amsterdam: Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.5117/9789089642387>

Bivand Erdal M., Korzeniewska L., Bertelli D. (2022). Becoming Destination(s)? Complex Migration Trajectories, Transnational Lifeworlds and Migration Decisions, w: J. Ahrens, R. King (red.). Onward Migration and Multi-Sited Transnationalism. Trajectories, Practices and Ties, 23-43. IMISCOE Research Series, Cham, Switzerland: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-12503-4_2

Boccagni P., Decimo F. (2013). Mapping Social Remittances. Migration Letters 10(1), 110.

<https://doi.org/10.33182/ml.v10i1.106>

Chmielewska I., Dobroczycki G., Strzelecki P. (2018). Polish Citizens Working Abroad in 2016: Report of the Survey. National Bank of Poland. <https://www.nbp.pl/en/publikacje/inne/Polish-citizens-working-abroad-in-2016.pdf>.

Della Puppa F., Sredanovic D. (2022). Bonds of Transnationalism and Freedom of Mobility: Intra-European Onward Migrants Before and After Brexit, w: J. Ahrens, R. King (red.). Onward Migration and Multi-Sited Transnationalism. Trajectories, Practices and Ties, 179-198. IMISCOE Research Series, Cham, Switzerland: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-12503-4_9

Erdmans M. (2008). Political-Economic Transnational Behavior: A Case Study of the Polish American Economic Forum. Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny 4(170), 9-30.

<https://doi.org/10.4467/25444972SMPP.18.043.9445>

Fanning B., Kloc-Nowak W., Lesińska M. (2021). Polish Migrant Settlement without Political Integration in the United Kingdom and Ireland: A Comparative Analysis in the Context of Brexit and Thin European Citizenship. International Migration 59(1), 263-280.

<https://doi.org/10.1111/imig.12758>

Glick Schiller N., Basch N., Blanc-Szanton C. (1992). Towards a Definition of Transnationalism, w: N. Glick Schiller, N. Basch, C. Blanc-Szanton (red.). Towards a Transnational Perspective on Migration. Race, Class, Ethnicity and Nationalism Reconsidered, 1-24. New York: The New York Academy of Sciences. <https://doi.org/10.1111/j.1749-6632.1992.tb33482.x>

Grabowska I. (2005). Changes in the International Mobility of Labour: Job Migration of Polish Nationals to Ireland. Irish Journal of Sociology, 14(1), 27-44.

<https://doi.org/10.1177/079160350501400103>

Guarnizo L.E., Chaudhary A.R., Sørensen N.N. (2019) Migrants' Transnational Political Engagement in Spain and Italy. Migration Studies 7(3), 281-322. <https://doi.org/10.1093/migration/mnx061>

Isaakyan I., Triandafyllidou A. (2017). "Sending so much more than Money": Exploring Social Remittances and Transnational Mobility. Ethnic and Racial Studies 40(15), 2787-2805.

<https://doi.org/10.1080/01419870.2016.1259491>

Koopmans R., Statham P., Giugni M., Passy F. (2005). *Contested Citizenship: Immigration and Cultural Diversity in Europe*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Krawatzek F., Müller-Funk L. (2020). Two Centuries of Flows between "Here" and "There": Political Remittances and Their Transformative Potential. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 46(6), 1003-1024. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1554282>

Lacroix T., Levitt P., Vari-Lavoisier I. (2016). Social Remittances and the Changing Transnational Political Landscape. *Comparative Migration Studies* 4(16). <https://doi.org/10.1186/s40878-016-0032-0>

Lafleur J.M., Martiniello M. (2009). *The Transnational Political Participation of Immigrants: A Transatlantic Perspective*. Abingdon, UK: Routledge.

Lesińska M. (2014). Partycypacja Polaków głoszących za granicą w wyborach krajowych: analiza wyników wyborów parlamentarnych i prezydenckich w Polsce w latach 1990-2011. *CMR Working Papers* 79(137). <https://www.migracje.uw.edu.pl/publikacje/partycypacja-polakow-glosujacych-za-granica-w-wyborach-krajowych-analiza-wynikow-wyborow-parlamentarnych-i-prezydenckich-w-polsce-w-latach-1990-2011/>.

Levitt P. (1998). Social Remittances: Migration Driven Local-Level Forms of Cultural Diffusion. *International Migration Review* 32(4), 926-948. <https://doi.org/10.1177/019791839803200404>

Levitt P. (2016). Social Remittances and More: Reflections on 25 Years of Migration Studies. *Central and Eastern European Migration Review* 5(2), 15-19.

Levitt P., Dehesa R. (2003). Transnational Migration and the Redefinition of the State: Variations and Explanations. *Ethnic and Racial Studies* 26(4), 587-611. <https://doi.org/10.1080/0141987032000087325>

Levitt P., Glick Schiller N. (2004). Conceptualizing Simultaneity. A Transnational Perspective on Society. *International Migration Review* 38(3), 1002-1039. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2004.tb00227.x>

Levitt P., Lamba-Nieves D. (2011). Social Remittances Revisited. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 37(1), 1-22. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2011.521361>

Morales L., Pilati K. (2014). The Political Transnationalism of Ecuadorians in Barcelona, Madrid and Milan: The Role of Individual Resources, Organizational Engagement and the Political Context. *Global Networks* 14(1), 80-102. <https://doi.org/10.1111/glob.12018>

O'Boyle N., Fanning B., Di Bucchianico V. (2016). Polish Immigrants and the Challenges of Political Incorporation in Ireland. *Irish Political Studies* 31(2), 204-222. <https://doi.org/10.1080/07907184.2015.1109510>

Østergaard-Nielsen E. (2003). The Politics of Migrants' Transnational Political Practices. *International Migration Review* 37(3), 760-786. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2003.tb00157.x>

Østergaard-Nielsen E. (2013). *Transnational Migration*, w: J. Rath (red.). *An Introduction to International Migration Studies*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 107-30. <https://doi.org/10.1515/9789048517350-005>

Piper N., Rother S. (2020). Political Remittances and the Diffusion of a Rights-Based Approach to Migration Governance: The Case of the Migrant Forum in Asia (MFA). *Journal of Ethnic and Migration Studies* 46(6), 1057-1071. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1554291>

Salamońska J., Lesińska M., Kloc-Nowak W. (2021). Polish Migrants in Ireland and Their Political (Dis)engagement in Transnational Space. *Central and Eastern European Migration Review* 10(2), 49-69.

Szulecki K., Bivand Erdal M., Stanley B. (2023). *External Voting: The Patterns and Drivers of Central European Migrants' Homeland Electoral Participation*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-19246-3>

Polacy w Irlandii: historia, dynamika i zróżnicowanie   Weronika Kloc-Nowak

Bijak J., Koryś I. (2009). Poland, w: H. Fassmann, U. Reeger, W. Sievers (red.). *Statistics and Reality: Concepts and Measurements of Migration in Europe*, 195-215. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Bobek A. (2010). Polscy migranci w Irlandii. Rola sieci społecznych w procesie migracyjnym oraz w kształtowaniu się społeczności etnicznej. *Studia Humanistyczne AGH* 8(1), 57-67.

Bobek A., Krings T., Moriarty E., Wickham J., Salamońska J. (2008). *Migrant Workers and the Construction Sector in Ireland: A Preliminary Report from the Migrant Careers and Aspirations Research Project*. Dublin: Trinity Immigration Initiative, Trinity College Dublin. https://www.researchgate.net/publication/255585117_Migrant_Workers_and_the_Construction_Sector_in_Ireland (dostęp: 23.05.2023).

Bobek A., Salamońska J. (2010). "Wykształciuchy" i "Mariany". Migranci w Irlandii ze szczególnym uwzględnieniem Dublina, w: L. Nowak (red.). *II Kongres Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie*, 4-7 września 2008, 1-16. Kraków: Polska Akademia Umiejętności. http://kptnws.krakow.pl/materialy/II_Kongres/ABO.pdf (dostęp: 10.07.2022).

Cawley M. (2022). Labour Immigration and Demographic Transformation: Lithuanian and Polish Nationals in Rural Ireland, w: H. Barcus, R. Jones, S. Schmitz (red.). *Rural Transformations*, 110-129. Abingdon: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003110095-9>

Citizens Information (2017). *Irish Citizenship through Birth or Descent*. http://www.citizensinformation.ie/en/moving_country/irish_citizenship/irish_citizenship_through_birth_or_descent.html#lb999d (dostęp: 10.07.2022).

Corrigan O. (2010). Migrants, Welfare Systems and Social Citizenship in Ireland and Britain: Users or Abusers? *Journal of Social Policy* 39(03), 415-437. <https://doi.org/10.1017/S0047279409990468>

CSO (2008). *Census 2006: Non Irish Nationals Living in Ireland*. Central Statistics Office. http://www.cso.ie/en/media/csoie/census/documents/NON_IRISH_NATIONALS_LIVING_IN_IRELAND.pdf (dostęp: 10.07.2022).

CSO (2009). *Foreign Nationals: PPSN Allocations, Employment and Social Welfare Activity, 2008*. Central Statistics Office. http://www.cso.ie/en/media/csoie/releasespublications/documents/labourmarket/2008/ppsn_2008.pdf (dostęp: 10.07.2022).

CSO (2016). Foreign Nationals: PPSN Allocations, Employment and Social Welfare Activity 2015 [CSO statistical release]. Central Statistics Office.
<https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/er/fnaes/foreignnationalsppsnallocationsemploymentandsocialwelfareactivity2015/> (dostęp: 10.07.2022).

CSO (2017a). Census of Population 2016 - Profile 2 Population Distribution and Movements. Central Statistics Office. <http://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-cp2tc/cp2pdm/> (dostęp: 10.07.2022).

CSO (2017b). Census of Population 2016 - Profile 7 Migration and Diversity. Central Statistics Office. <http://cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-cp7md/p7md/> (dostęp: 10.07.2022).

CSO (2017c). Census of Population 2016 - Statistical Product - Profile 11 - Employment, Occupations and Industry. Central Statistics Office. <http://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-cp11eoi/cp11eoi/lfnmfl/> (dostęp: 10.07.2022).

CSO (2017d). Statistical Product - Profile 7 - Migration and Diversity [StatBank Ireland 2016 Census Results]. Central Statistics Office. <https://data.cso.ie/#> (dostęp: 10.07.2022).

CSO (2020). Foreign National Activity. Central Statistics Office. <https://data.cso.ie/#> (dostęp: 10.07.2022).

CSO (2023). Population Usually Resident and Present in the State [StatBank Ireland Census 2022 Summary Results]. Central Statistics Office. <https://data.cso.ie/product/C2022SR> (dostęp: 07.06.2023).

CSO, OSi (2017). Open Data for Census 2016 Ireland. Central Statistics Office, Ordnance Survey Ireland. <http://census2016.geohive.ie> (dostęp: 10.07.2022).

European Commission/EACEA/Eurydice (2017). The Structure of the European Education Systems 2017/18: Schematic Diagrams. Eurydice Facts and Figures. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0e54460d-d585-11e7-a5b9-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-53918966> (dostęp: 10.07.2022).

Eurostat (2017). Database by Themes. <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (dostęp: 10.07.2022).

Eurostat (2019). Population on 1 January by Age Group, Sex and Country of Birth [migr_pop3ctb]. Eurostat. <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (dostęp: 10.07.2022).

Fanning B. (2018). Migration and the Making of Ireland. Dublin: University College Dublin Press.

Fanning B., Kloc-Nowak W., Lesińska M. (2021). Polish Migrant Settlement without Political Integration in the United Kingdom and Ireland: A Comparative Analysis in the Context of Brexit and thin European Citizenship. *International Migration* 59(1), 263-280.
<https://doi.org/10.1111/imig.12758>

Grabowska I. (2003). Irish Job Migration of Polish Nationals: Economic, Social, Legal and Political Aspects in Light of the EU Enlargement. *Prace Migracyjne* 51. Warszawa: ISS UW.
<https://www.migracje.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2016/12/051.pdf> (dostęp: 10.07.2022).

Grabowska I., Lusiński C. (2005). Transformacja rynku pracy w kontekście rozwoju gospodarczego Irlandii. *Studia Europejskie* 4, 101-118.

- Grabowska-Lusińska I., Okólski M. (2009). *Emigracja ostatnia?* Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- GUS (2013). *Migracje zagraniczne ludności - Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny. <http://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2011/nsp-2011-wyniki/migracje-zagraniczne-ludnoscinsp-2011,13,1.html> (dostęp: 10.07.2022).
- GUS (2022). Raport zawierający wstępne wyniki NSP 2021. <https://stat.gov.pl/spisypowszechne/nsp-2021/nsp-2021-wyniki-wstepne/raport-zawierajacy-wstepnewyniki-nsp-2021,6,1.html> (dostęp: 09.01.2023).
- GUS (2007). *Rocznik Demograficzny 2007*. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- Kim Y., Yoo C.W., Barry F. (2007). Third-level Education, Foreign Direct Investment and Economic Boom in Ireland. *International Journal of Technology Management* 38(3), 198-219. <https://doi.org/10.1504/IJTM.2007.012710>
- Krings T., Bobek A., Moriarty E., Salamońska J., Wickham J. (2011). From Boom to Bust: Migrant Labour and Employers in the Irish Construction Sector. *Economic and Industrial Democracy* 32(3), 459-476. <https://doi.org/10.1177/0143831X10387651>
- Krings T., Bobek A., Moriarty E., Salamońska J., Wickham J. (2013a). Polish Migration to Ireland: 'Free Movers' in the New European Mobility Space. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 39(1), 87-103. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2012.723250>
- Krings T., Moriarty E., Wickham J., Bobek A., Salamońska J. (2013b). *New Mobilities in Europe: Polish Migration to Ireland post-2004*. Manchester: Manchester University Press. <https://doi.org/10.7228/manchester/9780719088094.003.0002>
- Lock T. (2022). *Citizenship beyond Irish and British*, w: C. McCrudden (red.). *The Law and Practice of the Ireland-Northern Ireland Protocol*, 194-204. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009109840.017>
- Luthra R., Platt L., Salamońska J. (2016). Types of Migration: The Motivations, Composition, and Early Integration Patterns of "New Migrants" in Europe. *International Migration Review* 52(2), 368-403. <https://doi.org/10.1111/imre.12293>
- Mac Éinrí P., White A. (2008). Immigration into the Republic of Ireland: A Bibliography of Recent Research. *Irish Geography* 41(2), 151-179. <https://doi.org/10.1080/00750770802076943>
- McGinnity F., Gijssberts M. (2016). A Threat in the Air? Perceptions of Group Discrimination in the First Years after Migration: Comparing Polish Migrants in Germany, the Netherlands, the UK and Ireland. *Ethnicities* 16(2), 290-315 <https://doi.org/10.1177/1468796815616154>
- McGinnity F., Kingston G. (2017). An Irish Welcome? Changing Irish Attitudes to Immigrants and Immigration: The Role of Recession and Immigration. *The Economic and Social Review* 48(3), 253-279.
- Nowak A., *Imigracja pod kontrolą?* Dziennik Polski, 15.04.2008. <https://dziennikpolski24.pl/imigracja-pod-kontrola/ar/1305392> (dostęp: 08.07.2022).
- O'Connell H. (2012). Waitress Told: 'Go Back to Poland' after Description of Life on the Dole in Ireland. *TheJournal.ie*. <http://www.thejournal.ie/waitress-who-describes-wonderful-life-on-dole-told-go-back-to-poland-343061-Feb2012/> (dostęp: 10.07.2022).

Pethe H., Hafner S., Lawton P. (2010). Transnational Migrants in the Creative Knowledge Industries: Amsterdam, Barcelona, Dublin and Munich, w: S. Musterd, A. Murie (red.). Making Competitive Cities, 163-191. Chichester: Wiley-Blackwell.

https://pure.uva.nl/ws/files/1467840/91927_hpethe1.pdf (dostęp: 10.02.2023).

Ruhs M., Quinn E. (2009). Ireland: From Rapid Immigration to Recession. Migrationpolicy. Org.

<https://www.migrationpolicy.org/article/ireland-rapid-immigrationrecession> (dostęp: 10.02.2023).

Gościnną wyspą. Polityka integracyjna Irlandii jako kraju przyjmującego

Magdalena Lesińska

Buczowska T., Elmusharaf A. (2021). Migrant Electoral Empowerment. Project Evaluation Report 2021 Dublin: The Immigrant Council of Ireland.

<https://www.immigrantcouncil.ie/sites/default/files/2021-07/MEEP-Evaluation-Report-2021-Final.pdf> (dostęp: 04.02.2023).

Chaudhary A.R. (2018). Voting Here and There: Political Integration and Transnational Political Engagement among Immigrants in Europe. Global Networks 18(3), 437-460.

<https://doi.org/10.1111/glob.12171>

Dobbs E. (2017). Bureaucrats and the Ballot Box. State-led Political Incorporation in Ireland, w: A.M. Messina, A. Fisher Williamson (red.). The Politics of New Immigrant Destinations: Transatlantic Perspectives, 41-60. Philadelphia: Temple University Press.

Dronkers J., Vink M. (2012). Explaining Access to Citizenship in Europe: How Citizenship Policies Affect Naturalization Rates. European Union Politics 13(3), 390-412.

<https://doi.org/10.1177/1465116512440510>

Fanning B., Kloc-Nowak W., Lesińska M. (2020). Polish Migrant Settlement without Political Integration in the United Kingdom and Ireland: A Comparative Analysis in the Context of Brexit and Thin European Citizenship. International Migration 59(1), 263-280.

<https://doi.org/10.1111/imig.12758>

Fanning B., Michael L. (2019). Conclusions: Shades of Belonging and Exclusion, w: B. Fanning, L. Michael (red.). Immigrants as Outsiders in the Two Irelands, 229-242. Manchester: Manchester University Press.

<https://doi.org/10.7765/9781526140906.00021>

Fine Gael Press Office (2021). Fine Gael Intercultural Encourages Members of New and Migrant Communities to Consider a Career with An Garda Síochána. 16.12.2021.

<https://www.finegael.ie/fine-gael-intercultural-encourages-members-of-new-and-migrant-communities-to-consider-a-career-with-an-garda-siochana/> (dostęp: 16.02.2023).

Glynn I. (2014). An Overview of Ireland's Integration Policies. INTERACT Research Report 10. Migration Policy Centre. <https://cadmus.eui.eu/handle/1814/32249> (dostęp: 17.02.2023).

Glynn I. (2020). Migration and Migration Policy in Ireland. German Federal Agency for Civic Education. <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/laenderprofile/english-version-country-profiles/northerneurope/321571/migrationand-migration-policy-in-ireland/> (dostęp: 07.02.2023).

- Groarke S., Dunbar R. (2020). Pathways to Citizenship Through Naturalization in Ireland. ESRI Research Series 116. Dublin: Economic and Social Research Institute.
- Groarke S., Polakowski M., Quinn E., McGinnity F. (2020). Supporting Integration? International Practices on Civics and Language Requirements Linked to Naturalisation: Policy Implications for Ireland. Dublin: Economic and Social Research Institute, Department of Justice and Equality. <https://doi.org/10.26504/bkmnext398>
- Integration: A Two Way Process. Report to the Minister for Justice, Equality and Law Reform by Interdepartmental Working Group on the Integration of Refugees in Ireland (1999). Dublin: Department of Justice, Equality, and Law Reform.
- Kostakopoulou D. (2001). Citizenship, Identity, and Immigration in the European Union: Between Past and Future. Manchester: Manchester University Press.
- Kostka W., Lesińska M. (2021). Specyfika systemu pojedynczego głosu przechodniego (PR-STV) na przykładzie wyborów samorządowych w Irlandii i udziału w nich społeczności imigranckich. Historia i Polityka 35(42), 9-29. <https://doi.org/10.12775/HiP.2021.001>
- Lally C. (2021). Campaign to Encourage African-Irish and Travellers to Join Garda. Irish Times 16.12.2021.
- Levitt P., de la Dehesa R. (2003). Transnational Migration and the Redefinition of the State Variations and Explanations. Ethnic and Racial Studies 26(4), 587-611. <https://doi.org/10.1080/0141987032000087325>
- Lima V. (2020). Strength in Diversity. The Experience of Migrant Candidates in the 2019 Local Election. Immigrant Council of Ireland, <https://immigrantcouncil.ie/sites/default/files/2020-05/Strengthprocent20inprocent20Diversityprocent20FULLprocent20REPORTprocent20FINALprocent20060520.pdf> (dostęp: 21.02.2023).
- McGinnity F., Enright S., Quinn E., Maître B., Privalko I., Darmody M., Polakowski M. (2020). Monitoring Report on Integration 2020. Dublin: Economic and Social Research Institute (ESRI). <https://www.esri.ie/publications/monitoring-report-on-integration-2020> (dostęp: 26.02.2023). <https://doi.org/10.26504/bkmnext403>
- McGinnity F., Quinn E., O'Connell P., Donnelly N. (2011). Annual Monitoring Report on Integration 2010. Dublin: Economic and Social Research Institute (ESRI). <https://www.esri.ie/publications/annual-monitoring-report-on-integration-2010> (dostęp: 21.02.2023). <https://doi.org/10.26504/bkmnext183.pdf>
- McGinnity F., Quinn E., Kingston G., O'Connell P. (2013). Annual Monitoring Report on Integration 2012. Dublin: Economic and Social Research Institute (ESRI). <https://www.esri.ie/publications/annual-monitoring-report-on-integration-2012> (dostęp: 23.02.2023). <https://doi.org/10.26504/bkmnext236>
- McGinnity F., Sprong S., Quinn E., Laurence J., Murphy K., Curristan S. (2023). Monitoring Report on Integration 2022. Dublin: The Economic and Social Research Institute. <https://doi.org/10.26504/JR3>
- Martiniello M. (2006). Political Participation, Mobilisation and Representation of Immigrants and their Offspring in Europe, w: R. Bauböck (red.). Migration and Citizenship. Legal Status, Rights and Political Participation, 83-104. Amsterdam: Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.1017/9789048504268.005>

Messina A. (2009). The Politics of Migration to Western Europe: Ireland in Comparative Perspective. *West European Politics* 32(1), 1-25. <https://doi.org/10.1080/01402380802507580>

Migrant Integration Strategy. A Blueprint for the Future (2017). Dublin: Department of Justice and Equality.

MSZ (2012). Raport o sytuacji Polonii i Polaków za granicą. Warszawa: Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

O'Boyle N., Fanning B., Di Bucchianico V. (2016). Polish Immigrants and the Challenges of Political Incorporation in the Republic of Ireland. *Irish Political Studies* 31(2), 204-222. <https://doi.org/10.1080/07907184.2015.1109510>

OECD (2018). *Settling In 2018: Indicators of Immigrant Integration*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264307216-en>

OMI (2008). Migration Nation. Statement on Integration Strategy and Diversity Management. Office of the Minister for Integration.

Pszczółkowska D., Lesińska M. (2022). One Step Forward, Two Steps Back in Political Integration: Why are Polish Candidates not Making Progress in Irish Local Elections? *Irish Political Studies* 37(1), 125-146. <https://doi.org/10.1080/07907184.2021.1929186>

Reichel D., Perchinig B. (2014). Reflections on the Value of Citizenship - Explaining Naturalisation Practices. *Austrian Journal of Political Science* 44(1), 32-45. <https://doi.org/10.15203/ozp.282.vol44iss1>

Rooij E.A. de (2012). Patterns of Immigrant Political Participation: Explaining Differences in Types of Political Participation between Immigrants and the Majority Population in Western Europe. *European Sociological Review* 28(4), 455-481. <https://doi.org/10.1093/esr/jcr010>

Ruhs M. (2005). Managing the Immigration and Employment of Non-EU Nationals in Ireland. *Studies in Social Policy* 19, Trinity College Dublin. <http://www.tara.tcd.ie/handle/2262/60230> (dostęp: 26.02.2023).

Scholten P., Collett E., Petrovic M. (2016). Mainstreaming Migrant Integration? A Critical Analysis of a New Trend in Integration Governance. *International Review of Administrative Sciences* 83(2), 283-302. <https://doi.org/10.1177/0020852315612902>

Polskie organizacje pozarządowe w Irlandii

Dominika Pszczółkowska

ABC EduLibrary - Polska Biblioteka w Cork (n.d.). ABC EduLibrary. <https://abcedulibrary.ie/> (dostęp: 05.01.2022).

Africa Centre (2023). Africa Solidarity Centre, <https://africacentre.ie/> (dostęp: 07.01.2023).

AkiDWA (n.d.). <https://akidwa.ie/> (dostęp: 07.01.2023).

Anonimowi Alkoholicy w Irlandii (n.d.). Anonimowi Alkoholicy Irlandia. <http://www.aairlandia.com/> (dostęp: 27.12.2021).

Arkajana Dublin | Facebook (n.d.). <https://www.facebook.com/dublin.arkajana/> (dostęp: 11.01.2022).

- Barka Irlandia | Siec Barka (n.d.). <http://siecbarka.pl/barka-irlandia/> (dostęp: 05.01.2022).
- Benefacts (n.d.). Benefacts Database of Irish Nonprofits - All Organisations - CSV Download - Data.Gov.ie. <https://data.gov.ie/dataset/benefacts/resource/9b3b7f3b-e6ad-48fa-bd8e-64f9b59bb9d8> (dostęp: 25.12.2021).
- Bibury Polish Community Centre & Library | Facebook (n.d.). <https://www.facebook.com/biblioteka.polskadublin> (dostęp: 05.01.2022).
- Bojarczuk S. (2023). Local Migrant Kin or Floating Grandmother? Reflections on Mobility and Informal Childcare Support Strategies Among Polish Migrants in Ireland. *Global Networks* 23(2), 444-458. <https://doi.org/10.1111/glob.12406>
- Centrum Together Razem (n.d.). <https://together-razem.org/pl/>, <https://together-razem.org/pl/> (dostęp: 31.12.2021).
- CKU - Centrum Konsultacyjno-Terapeutyczne (n.d.). <https://www.ckudublin.org/?l=pl> (dostęp: 02.01.2022).
- Cullen P. (2009). Irish Pro-Migrant Nongovernmental Organizations and the Politics of Immigration. *Voluntas* 20, 99-128. <https://doi.org/10.1007/s11266-009-9084-1>
- Czapiński J., Panek T. (2015). *Diagnoza Społeczna 2015*. Warszawa: Rada Monitoringu Społecznego. http://www.diagnoza.com/pliki/raporty/Diagnoza_raport_2015.pdf.
- Dowling H. (2012). *Polonia w Irlandii XX w.*, w: J. Płachecki (red.). *Polska Emigracja w Irlandii w XX i na początku XXI wieku, 19-30*. Żyrardów-Dublin: Wyższa Szkoła Rozwoju Lokalnego.
- Dziewuchy Irlandia (2021). <https://www.facebook.com/DziewuchyIrlandia/> (dostęp: 02.01.2022).
- Dzięglewski M. (2011). Bariery na drodze integracji polskich emigrantów poakcesyjnych w Irlandii. *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny* 37/2(140), 141-148.
- Ejorh T. (2015). The Challenge of Resilience: Migrant-Led Organisations and the Recession in Ireland. *International Migration and Integration* 16, 679-699. <https://doi.org/10.1007/s12134-014-0361-5>
- FAB Club - Klub Przedsiębiorczych Kobiet - Irlandia (n.d.). <https://www.facebook.com/groups/1381875085456640/about/> (dostęp: 11.01.2022).
- Feldman A., Gilmartin M., Loyal S., Migge B. (2008). *Getting On: From Migration to Integration - Chinese, Indian, Lithuanian and Nigerian Migrants' Experiences in Ireland*. Technical Report. Immigrant Council of Ireland, Dublin.
- Forum Polonia (2021). *Polonia w Irlandii w Dobie Koronawirusa - Zapis Debaty Online*. <https://www.facebook.com/ForumPolonia/videos/255519322618202> (dostęp: 02.01.2022).
- Forum Polonia - Irlandia (2021). *Forum Polonia - Irlandia | Strona Oficjalna (blog)*. <http://forumpolonia.org/en/> (dostęp: 13.12.2021).
- Gilmartin M., Dagg J. (2021). Integration as Making Place. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, <https://doi.org/10.1080/15562948.2021.1974148>
- GUS (2016). *Baza Organizacji i Instytucji Polskich i Polonijnych Za Granicą*. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/polonia-i-polacy-w-swiecie/baza-organizacji-i-instytucji-polskich-i-polonijnych-za-granica,2,1.html> (dostęp: 02.01.2022).

- Immigrant Council of Ireland (n.d.). <https://www.immigrantcouncil.ie/> (dostęp: 05.01.2022).
- Inisowiaci Polish Folk Group from Ennis, Co. Clare, Ireland (n.d.). Dostęp 27.12.2021. <https://inisowiaci.com/> (dostęp: 27.12.2021).
- Isaakyan I., Triandafyllidou A. (2017). "Sending so Much More than Money": Exploring Social Remittances and Transnational Mobility. *Ethnic and Racial Studies* 40(15), 2787-2805. <https://doi.org/10.1080/01419870.2016.1259491>
- Klub Historyczny (n.d.). <http://klubhistorycznydublin.com/> (dostęp: 31.12.2021).
- Kolasiński P. (2012). Image of the Polish Immigrant in Polish-Language Media in Ireland, w: J. Płachecki (red.). *Polska emigracja w Irlandii w XX i na początku XXI wieku*, 49-62. Dublin-Żyrardów: Wyższa Szkoła Rozwoju Lokalnego.
- Koniczyna (n.d.). 'About'. Polish Folk Dance Group Koniczyna from Dublin, Ireland. <http://www.polishfolkgroup.ie/about.html> (dostęp: 27.12.2021).
- Korpusy Pokoju w Dublinie | Facebook (n.d.). <https://www.facebook.com/Korpusy-Pokoju.Dublin/> (dostęp: 27.12.2021).
- Krąg Magicznej Białej Pieśni (n.d.). <https://www.facebook.com/groups/216035538991499/> (dostęp: 03.01.2022).
- Lentin R. (2012). Introduction: Immigration in Ireland and Migrant-led Activism, w: R. Lentin, E. Moreo, *Migrant Activism and Integration from Below in Ireland*, 1-20. Basingstoke, UK - New York, USA: Palgrave MacMillan. https://doi.org/10.1057/9780230369245_1
- Lesińska M. (2016). Polityczna rola diaspory na przykładzie krajów Europy Środkowo-Wschodniej i obszaru poradzieckiego. *Politeja* 41, 77-98. <https://doi.org/10.12797/Politeja.13.2016.41.05>
- Lesińska M. (2019). Niełatwe związki - relacje polityczne między państwem pochodzenia a diasporą. *Polska i polska diaspora w okresie przełomu 1989 roku i później*. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323536864>
- Lesińska M., Wróbel I. (2020). Diaspora Policies, Consular Services and Social Protection for Polish Citizens Abroad, w: J.-M. Lafleur, D.Vintila (red.). *Migration and Social Protection in Europe and Beyond*, t. 2, 369-386. IMISCOE Research Series. Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-51245-3_22
- Lisak M. (2008). Polscy emigranci w Irlandii na przykładzie grupy osób religijnych. *Teologia Praktyczna*, t. 9. Wydział Teologiczny, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań.
- Lisak M. (2015). Religijność instytucjonalna jako czynnik adaptacji polskich migrantów w Irlandii. *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny* 2(156), 97-121.
- Lopez Rodriguez M. (2019). *Polskie organizacje imigranckie w Irlandii. Raport z badania ekspertów*. Warszawa: Ośrodek Badań nad Migracjami UW.
- Lopez Rodriguez M. (2022). Challenges, Opportunities and Prospects for Immigrant Organizations in Supporting Integration of Minorities; the Case of Polish Organizations in Ireland. *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny* 2(184), 91-113. <https://doi.org/10.4467/25444972SMPP.22.013.15839>

McGinnity F., Enright S., Quinn E., Maître B., Privalko I., Darmody M., Polakowski M. (2020). Monitoring Report on Integration 2020. Dublin: Economic and Social Research Institute. <https://doi.org/10.26504/bkmnext403>

Morawska E. (2013). The Impact of Past and Present Immigrants' Transnational Engagements on Their Home-Country Localities: Exploring an Underinvestigated Aspect of Transnationalism-Migration Relationship. *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny* 39/1(147), 7-31.

MyCork | Facebook (n.d.). <https://www.facebook.com/MyCorkPolishAssociation> (dostęp: 31.12.2021).

Nasz Głos (n.d.). <http://www.ng24.ie/e-wydanie/> (dostęp: 31.12.2021).

New Communities Partnership (2023). <https://www.newcommunities.ie/about/> (dostęp: 07.01.2023).

Nowosielski M. (2020). The Roles and Functions of Polish Immigrant Organisations in Europe. *Migrations and Diasporas: An Interdisciplinary Journal* 3(2), 32.

Nowosielski M., Dzięglewski M. (2021). Polskie organizacje imigranckie w Europie. W poszukiwaniu nowego modelu. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323548775>

Nowosielski M., Nowak W. (2020). The New Polish Diaspora Policy - the Area of Creating the Community or the Game of Interest? *Problemy Polityki Społecznej. Studia i Dyskusje* 37, 73-89.

O Nas: Irish Polish Society (n.d.). <http://irishpolishsociety.ie/pl/o-nas/> (dostęp: 03.10.2019).

Østergaard-Nielsen E. (2003). The Politics of Migrants' Transnational Political Practices. *International Migration Review* 37(3), 760-786. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2003.tb00157.x>

Otwarcie Polskiej Biblioteki w Limerick | Facebook (n.d.). <https://www.facebook.com/events/699761867157820/> (dostęp: 05.01.2022).

Płachecki J. (2012). Organizacje polonijne powstałe po 2004 r., w: J. Płachecki (red.). *Polska emigracja w Irlandii w XX i na początku XXI wieku*, 31-48. Dublin-Żyrardów: Wyższa Szkoła Rozwoju Lokalnego.

Polish Runners Club (n.d.). <http://www.prci.ie/pl/o-nas/kim-jestesmy.html> (dostęp: 02.01.2022).

Polonia Irlandia (2016). Irlandia - zażarta walka o pieniądze w polskiej ambasadzie w Dublinie. *Polonia Irlandia*. 23.11.2016. <https://poloniairlandia.pl/irlandia-zazarta-walka-o-pieniadze-w-polskiej-ambasadzie-w-dublinie/> (dostęp: 03.01.2022).

Polscy Chryścijanie w Irlandii | Facebook (n.d.). <https://www.facebook.com/groups/PolscyChrzescijanieIrlandia> (dostęp: 05.01.2022).

Polscy Fani z Irlandii | Facebook (n.d.). <https://www.facebook.com/PolscyFanizIrlandii> (dostęp: 05.01.2022).

Polska-Éire (n.d.). Our Story - About Us. <http://polskaeirefestival.org/about-us/> (dostęp: 07.01.2023).

Przedsięwzięcia polonijne - Polska w Irlandii - Portal Gov.pl (n.d.). *Polska w Irlandii*. <https://www.gov.pl/web/irlandia/przedswiezecia-polonijne> (dostęp: 10.01.2022).

Pszczółkowska D., Lesińska M. (2022). One Step Forward, Two Steps Back in Political Integration: Why Are Polish Candidates Not Making Progress in Irish Local Elections? *Irish Political Studies* 37(1), 125-146. <https://doi.org/10.1080/07907184.2021.1929186>

Rodriguez-Fraticelli C., Sanabria C., Tirado A. (1991). Puerto Rican Non-Profit Organisations in New York City, 33-48, w: *Hispanics in the Non-Profit Sector*. New York: The Foundation Center.

Sadlon W. (2022). The Social Activity of Polish Migrants in the Republic of Ireland from the Perspective of Their Religiosity. *Review of Religious Research* 64 (4), 907-32. <https://doi.org/10.1007/s13644-022-00504-2>

Słotwiński P. (2016). Dotacje z Ambasady RP w Dublinie dla projektów i organizacji polonijnych w Irlandii. <https://www.piotrslotwinski.com/2016/11/dotacje-z-ambasady-rp-w-dublinie-dla.html> (dostęp: 10.01.2022).

Szacka B. (2003). *Wprowadzenie do socjologii*. Warszawa: Oficyna Naukowa.

Szacki J. (2002). *Historia myśli socjologicznej*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Together-Razem (2022). Our Impact Report May 2022 - Ukraine Crisis Response. <https://together-razem.org/en/our-impact-report-may-2022-ukraine-crisis-response/> (dostęp: 07.01.2023).

Wnuk-Lipiński E. (2005). *Socjologia życia publicznego*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Wrona W. (n.d.). Polski Klub Biznesu Łączy. *Irlandia.ie*. <http://www.irlandia.ie/wiadomosci/irlandia/127-polski-klub-biznesu-laczy.html> (dostęp: 02.01.2022).

ZHP w Irlandii (n.d.). <https://zhp.ie/> (dostęp: 31.12.2021).

Polskie szkolnictwo w Irlandii – od samoorganizacji społeczności polskiej do realnego wpływu na irlandzki system edukacji Weronika Kloc-Nowak

Budyta-Budzyńska M. (2016). Aktywność i zaangażowanie imigrantów jako wymiary partycypacji publicznej: Polskie stowarzyszenia i inicjatywy na Islandii. *CMR Working Papers* 89/147. Warszawa: Ośrodek Badań nad Migracjami UW.

Carbery G. (2013). Number of Polish Weekend Schools Doubles to 24 over Past Three Years. *The Irish Times*. <https://www.irishtimes.com/news/education/number-of-polish-weekend-schools-doubles-to-24-over-past-three-years-1.1506362> (dostęp: 11.07.2022).

Doyle M. (2018). Languages Connect, Ireland's Strategy for Foreign Languages in Education 2017-2026. *Irish Research Council*. <https://research.ie/what-we-do/loveirishresearch/blog/languages-connect-irelands-strategy-for-foreign-languages-in-education-2017-2026/> (dostęp: 11.07.2022).

Irek M., Małek A., Napierała P., Praszalowicz D., Pustułka P., Pyłat J. (2012). *Polskie szkolnictwo w Wielkiej Brytanii: Tradycja i nowoczesność*. Kraków: Polska Akademia Umiejętności. http://pau.krakow.pl/projekty_badawcze/raporty/Polskie_szkolnictwo_UK/Polskie_szkolnictwo_UK_RAPORT.pdf (dostęp: 10.07.2022).

Iżycka M. (2017). Działalność Szkolnego Punktu Konsultacyjnego przy Ambasadzie RP w Dublinie w latach 2005-2015, w: J. Płachecki (red.). *Polacy w Irlandii. Dziesięć lat Polskiej Szkoły w Dublinie*, 73-93. Dublin: Polish Educational Association.

Iżycki W. (2017). Początki szkolnictwa polonijnego w Irlandii, w: J. Płachecki (red.). Polacy w Irlandii. Dziesięć lat Polskiej Szkoły w Dublinie, 71-73. Dublin: Polish Educational Association.

Kozińska M.A. (2021). Egzamin(y) z języka polskiego jako obcego na poziomie GCSE w Wielkiej Brytanii. Języki Obce w Szkole 3, 55-62.

Krzyworzeka-Jelinowska A. (2019). Role polskich kobiet w kształtowaniu i wspieraniu tożsamości dzieci pochodzenia polskiego w społecznych szkołach polonijnych we Francji. Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny 4(174), 119-138. <https://doi.org/10.4467/25444972SMPP.19.042.11356>

Małek A. (2019). "To są takie siłaczki". Aktywizm obywatelski migrantek na przykładzie polskich szkół uzupełniających. Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny 4(174), 101-117. <https://doi.org/10.4467/25444972SMPP.19.041.11355>

Ó Laoire M. (2011). Language Policy and Minority Language Education in Ireland: Re-exploring the Issues. Language, Culture and Curriculum 25(1), 17-25. <https://doi.org/10.1080/07908318.2011.653055>

ORPEG 2023. Baza danych szkół - Polska szkoła. Warszawa: Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą. <https://www.orpeg.pl/db/web/database/baza-danych-szkol?field%5B1578%5D=Irlandia&queryString=&dateFrom=&dateTo=> (dostęp: 29.01.2023).

Pędrak A. (2017). Szkolnictwo polonijne w Wielkiej Brytanii i Irlandii, w: R. Maćkowiak, E. Wojtczak (red.). Bogactwo językowe i kulturowe Europy w oczach Polaków i cudzoziemców, t. 4, 13-22. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. <https://doi.org/10.18778/8088-705-3.02>

Pędrak A. (2019). An Evaluation of Polish Supplementary Schools in Ireland. TEANGA, the Journal of the Irish Association for Applied Linguistics 10, 162-171. <https://doi.org/10.35903/teanga.v10i0.76>

Wallen M., Kelly-Holmes H. (2006). 'I think they just think it's going to go away at some stage': Policy and Practice in Teaching English as an Additional Language in Irish Primary Schools. Language and Education 20(2), 141-161, <https://doi.org/10.1080/09500780608668718>

Wawrzyńska J. (2017). Polskie Stowarzyszenie Edukacyjne przy SPK w Dublinie, w: J. Płachecki (red.). Polacy w Irlandii. Dziesięć lat Polskiej Szkoły w Dublinie, 101. Dublin: Polish Educational Association.

(Nie)aktywni. Partycypacja polityczna Polaków w Irlandii w wymiarze transnarodowym Magdalena Lesińska

Fiń A., Legut A., Nowak W., Nowosielski M., Schöll-Mazurek K. (2013). Polityka polonijna w ocenie jej wykonawców i adresatów. IZ Policy Papers 11.

IPSOS, Polish City Club (2014). Electoral Sentiments among Immigrants in the UK. <https://neweuropeans.net/it/article/233/ipsos-mori-polish-city-club-survey> (dostęp: 12.03.2023)

Korzec P., Pudzianowska D. (2013). Access to Electoral Rights Poland. EUDO Citizenship Observatory. <http://eudo-citizenship.eu/admin/?p=file&appl=countryProfiles&f=1317-Poland-FRACIT.pdf> (dostęp: 23.03.2023).

Kostka W., Lesińska M. (2021). Specyfika systemu pojedynczego głosu przechodniego (PR-STV) na przykładzie wyborów samorządowych w Irlandii i udziału w nich społeczności imigranckich. Historia i Polityka 35(42), 9-29. <https://doi.org/10.12775/HiP.2021.001>

Lesińska M. (2019). Niełatwe związki - relacje polityczne między państwem pochodzenia a diasporą. Polska i polska diaspora w okresie przełomu 1989 roku i później. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323536864>

Lesińska M. (2018). Participation and Voting Behavior of Poles Abroad in Home Country Elections. The Case of Poles in the US and Canada in Comparative Perspective. *Przegląd Polonijny - Studia Migracyjne* 4, 97-117. <https://doi.org/10.4467/25444972SMPP.18.048.9450>

Lima V. (2020). Strength in Diversity. The Experience of Migrant Candidates in the 2019 Local Election. Immigrant Council of Ireland. <https://immigrantcouncil.ie/sites/default/files/2020-05/Strengthprocent20inprocent20Diversityprocent20FULLprocent20REPORTprocent20FINALprocent20060520.pdf> (dostęp: 25.03.2023)

O'Brien C. (2007). Polling Poles Away from Home. *The Irish Times* 20.10.2022. <https://www.irishtimes.com/news/polling-poles-away-from-home-1.974677> (dostęp: 28.03.2023)

Petrusauskaite V., Riksa A., Austers A., Seges Frelak J. (2016). Do Mobile Citizens Engage? A Study in the Participation of Polish, Lithuanian and Latvian Citizens in Ireland. Centre for Public Policy PROVIDUS.

Rooij E.A. de (2012). Patterns of Immigrant Political Participation: Explaining Differences in Types of Political Participation between Immigrants and the Majority Population in Western Europe. *European Sociological Review* 28(4), 455-481. <https://doi.org/10.1093/esr/jcr010>

Polscy kandydaci i kandydatki w wyborach samorządowych w Irlandii

Dominika Pszczołkowska

Bloemraad I. (2006). Becoming a Citizen in the United States and Canada: Structured Mobilization and Immigrant Political Incorporation. *Social Forces* 85(2), 667-695. <https://doi.org/10.1353/sof.2007.0002>

Engbersen G., Leerkes A., Grabowska I., Snel E., Burgers J. (2013). On the Differential Attachments of Migrants from Central and Eastern Europe: A Typology of Labour Migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 39(6), 959-981. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2013.765663>

Faist T. (2012) *Transnational Migration*, w: G. Ritzer (red). *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Globalization*. Blackwell Publishing. <https://doi.org/10.1002/9780470670590.wbeog910>

Fanning B., Kloc-Nowak W., Lesińska M. (2021). Polish Migrant Settlement without Political Integration in the United Kingdom and Ireland: A Comparative Analysis in the Context of Brexit and Thin European Citizenship. *International Migration* 51/1, 263-280. <https://doi.org/10.1111/imig.12758>

Fanning B., O'Boyle N. (2010). Immigrants in Irish Politics: African and East European Candidates in the 2009 Local Government Elections. *Irish Political Studies* 25(3), 417-435. <https://doi.org/10.1080/07907184.2010.497641>

Immigrant Council of Ireland (2020). The Experience of Migrant Candidates in the 2019 Local Election. <https://immigrantcouncil.ie/sites/default/files/2020-05/Strength%20in%20Diversity%20FULL%20REPORT%20FINAL%20060520.pdf>

Kavanagh A. (2015). An Evolving Political Landscape: Political Reform, Boundary Changes and the 2014 Local Elections. *Administration* 63(2), 59-77. <https://doi.org/10.1515/admin-2015-0010>

Koopmans R., Statham P. (2000). Migration and Ethnic Relations as a Field of Political Contention: An Opportunity Structure Approach, w: R. Koopmans, P. Statham (red.). *Challenging Immigration and Ethnic Relations Politics: Comparative European Perspectives*, 13-56. Oxford: Oxford University Press.

Krings T., Moriarty E., Wickham J., Bobek A., Salamońska J. (2013). *New Mobilities in Europe. Polish Migration to Ireland Post-2004*. Manchester: Manchester University Press.
<https://doi.org/10.7228/manchester/9780719088094.001.0001>

Lesińska M. (2016). Upolitycznienie emigracji i diaspory. Analiza dyskursu politycznego w Polsce w latach 1991-2015. *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny* 3(161), 11-30.

Martiniello M. (2006). Political Participation, Mobilisation and Representation of Immigrants and their Offspring in Europe, w: R. Bauböck (red.). *Migration and Citizenship. Legal Status, Rights and Political Participation*, 85-105. Amsterdam: Amsterdam University Press.
<https://doi.org/10.1017/9789048504268.005>

Morales L., Giugni M. (2011). Political Opportunities, Social Capital, and the Political Inclusion of Immigrants in European Cities, w: L. Morales, M. Giugni (red.). *Social Capital, Political Participation and Migration in Europe. Making Multicultural Democracy Work?*, 1-18. Houndmills-Basingstoke: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230302464_1

Nowak W., Nowosielski M. (2019). Leadership Struggles and Challenges for Diaspora Policies: A Case Study of the Polish Institutional System. *Innovation: The European Journal of Social Science Research* 34(1), 93-110. <https://doi.org/10.1080/13511610.2019.1594716>

O'Boyle N., Fanning B., Bucchianico V.D. (2016). Polish Immigrants and the Challenges of Political Incorporation in the Republic of Ireland. *Irish Political Studies* 31(2), 204-222.
<https://doi.org/10.1080/07907184.2015.1109510>

Østergaard-Nielsen E. (2003). The Politics of Migrants' Transnational Political Practices. *International Migration Review* 37(3), 760-786. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2003.tb00157.x>

Pszczółkowska D. (2019). Na uboczu. *Newsweek Polska* 20-26.05.2019, 51-52.

Pszczółkowska D., Lesińska M. (2022). One Step Forward, Two Steps Back in Political Integration: Why are Polish Candidates Not Making Progress in Irish Local Elections. *Irish Political Studies* 37(1), 125-146. <https://doi.org/10.1080/07907184.2021.1929186>

Quinlivan A. (2017). Reforming Local Government: Must it Always Be Democracy versus Efficiency? *Administration* 65(2), 109-126. <https://doi.org/10.1515/admin-2017-0017>

Szlovak P. (2017). Exploring the Reasons for Migrant Under-representation in Irish Electoral Politics: The Role of Irish Political Parties. *Ethnic and Racial Studies* 40(5), 851-870.
<https://doi.org/10.1080/01419870.2016.1259489>

White S., Nevitte N., Blais A., Gidengil E., Fournier P. (2008). The Political Resocialization of Immigrants: Resistance or Lifelong Learning? *Political Research Quarterly* 61(2), 268-281.
<https://doi.org/10.1177/1065912908314713>

Zapata-Barrero R., Gabrielli L., Sanchez-Montijano E., Jaulin T. (2013). The Political Participation of Immigrants in Host Countries: An Interpretative Framework from Perspective of Origin Countries and Societies. INTERACT Research Report 7.

Budowanie „drugiej Irlandii” w Polsce. Przekazy polityczne polskich migrantów i migrantów powrotnych Dominika Pszczółkowska

Ahmadov A.K., Sasse G. (2016). Empowering to Engage with the Homeland: Do Migration Experience and Environment Foster Political Remittances? *Comparative Migration Studies* 4(12).

<https://doi.org/10.1186/s40878-016-0041-z>

Anghel R.G., Fauser M., Boccagni P. (2019). *Transnational Return and Social Change: Hierarchies, Identities and Ideas*. Key Issues in Modern Sociology Series. London: Anathem Press.

Bivand Erdal M., Szulecki K., Bertelli D., Coşciug A., Kussy A., Mikiewicz G., Tulbure C. (2022). On the Formation of Content for 'Political Remittances': An Analysis of Polish and Romanian Migrants' Comparative Evaluations of 'Here' and 'There'. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 48(19), 4485-4502. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2022.2077707>

Bobova N. (2016). The Complexity of Return: Socio-Cultural Remittances of Highly Skilled Belarusians. *Central and Eastern European Migration Review* 5(2), 119-134.

Boccagni P., Lafleur J.-M., Levitt P. (2016) Transnational Politics as Cultural Circulation: Towards a Conceptual Understanding of Migrant Political Participation on the Move. *Mobilities* 11(3), 444-463.

<https://doi.org/10.1080/17450101.2014.1000023>

Calkin S., Kaminska M.E. (2020). Persistence and Change in Morality Policy: The Role of the Catholic Church in the Politics of Abortion in Ireland and Poland. *Feminist Review* 124(1), 86-102.

<https://doi.org/10.1177/0141778919894451>

Cekiera R., Kijonka J., Żak M. (2022). *Emigracja jako doświadczenie. Studium na przykładzie migrantów powrotnych do województwa śląskiego*. Katowice: Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego.

Central Statistics Office (2017). *Census of Population 2016 Statistical Product - Profile 7 - Migration and Diversity*, E7053. https://statbank.cso.ie/px/pxeirestat/Database/eirestat/Profile%20%20-%20Migration%20and%20Diversity/Profile%20%20-%20Migration%20and%20Diversity_statbank.asp?SP=Profile%20%20-%20Migration%20and%20Diversity=0 (dostęp: 03.03.2022)

https://statbank.cso.ie/px/pxeirestat/Database/eirestat/Profile%20%20-%20Migration%20and%20Diversity_statbank.asp?SP=Profile%20%20-%20Migration%20and%20Diversity=0

(dostęp: 03.03.2022)

Chaudhary A.R., Moss D.M. (2019). Suppressing Transnationalism: Bringing Constraints into the Study of Transnational Political Action. *Comparative Migration Studies* 7(1), 9.

<https://doi.org/10.1186/s40878-019-0112-z>

Ciornei I., Østergaard-Nielsen E. (2020). Transnational Turnout. Determinants of Emigrant Voting in Home Country Elections. *Political Geography* 78(102145).

<https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2020.102145>

Debata (2007). <https://www.youtube.com/watch?v=eG2flkyqKNw> (dostęp:02.02.2021).

Dziewuchy Irlandia (n.d.). *Dziewuchy Irlandia* | Facebook.

<https://www.facebook.com/DziewuchyIrlandia> (dostęp: 03.03.2022).

Eade J., Drinkwater S., Garapich M.P. (2007). Class and Ethnicity: Polish Migrant Workers in London. Research report. CRONEM. University of Surrey, London.

Echo Dnia (2017). Człowiek Roku 2016. Społeczeństwo. Arkadiusz Stawicki: - Serce skradła mi żona, duszę - Kielce. Echo Dnia Świętokrzyskie 1.05.2017. <https://echodnia.eu/swietokrzyskie/czlowiek-roku-2016-spoleczenstwo-arkadiusz-stawicki-serce-skradla-mi-zona-dusze-kielce/ar/c3-12036360> (dostęp: 03.06.2022).

Engbersen G., Snel E., De Boom J. (2010). 'A Van Full of Poles': Liquid Migration from Central and Eastern Europe, w: R. Black, G. Engbersen, M. Okólski, C. Pantiru (red.). A Continent Moving West? EU Enlargement and Labour Migration from Central and Eastern Europe, 115-140. Amsterdam: Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.1515/9789048510979-006>

Erdmans M. (2008). Political-Economic Transnational Behavior: A Case Study of the Polish American Economic Forum. *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny* 4(170), 9-30. <https://doi.org/10.4467/25444972SMPP.18.043.9445>

Europejski Sondaż Społeczny (2018). European Social Survey 9. <https://ess-search.nsd.no/> (dostęp: 01.01.2021).

Fanning B. (2018). *Migration and the Making of Ireland*. Dublin: University College Dublin Press.

Fanning B., O'Boyle N. (2010). Immigrants in Irish Politics: African and East European Candidates in the 2009 Local Government Elections. *Irish Political Studies* 25(3), 417-435. <https://doi.org/10.1080/07907184.2010.497641>

Fiałkowska K. (2020). 'By Education I'm Catholic'. The Gender, Religion and Nationality Nexus in the Migration Experience of Polish Men to the UK. *Central and Eastern European Migration Review* 9(2), 89-107.

Fomina J. (2021a). Political Dissent and Democratic Remittances. The Activities of Russian Migrants in Europe. Abingdon: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003092308>

Fomina J. (2021b). Voice, Exit and Voice Again: Democratic Remittances by Recent Russian Emigrants to the EU. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 47(11), 2439-2458. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2019.1690437>

Fox J.E., Mogilnicka M. (2017). Pathological Integration, or, How East Europeans Use Racism to Become British. *The British Journal of Sociology* 70(1), 5-23. <https://doi.org/10.1111/1468-4446.12337>

Gallagher K., Trzebiatowska M. (2017). Becoming a 'Real' Catholic: Polish Migrants and Lived Religiosity in the UK and Ireland. *Journal of Contemporary Religion* 32(3), 431-45. <https://doi.org/10.1080/13537903.2017.1362883>

Garapich M.P. (2016a). Breaking Borders, Changing Structures - Transnationalism of Migrants from Poland as Anti-state Resistance. *Social Identities* 22(1), 95-111. <https://doi.org/10.1080/13504630.2015.1110360>

Garapich M.P. (2016b). 'I Don't Want This Town to Change': Resistance, Bifocality and the Infra-Politics of Social Remittances. *Central and Eastern European Migration Review* 5(2), 155-166.

- Grabowska I. (2005). Changes in the International Mobility of Labour: Job Migration of Polish Nationals to Ireland. *Irish Journal of Sociology* 14(1), 27-44.
<https://doi.org/10.1177/079160350501400103>
- Grabowska I., Engbersen G. (2015). Social Remittances and the Impact of Temporary Migration on an EU Sending Country: The Case of Poland. *Central and Eastern European Migration Review* 5(2), 99-117.
- Grabowska I., Garapich M.P. (2016). Social Remittances and Intra-EU Mobility: Non-financial Transfers between U.K. and Poland. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 42(13), 2146-2162.
<https://doi.org/10.1080/1369183X.2016.1170592>
- Grabowska I., Garapich M.P., Jaźwińska E., Radziwinowiczówna A. (2017). Migrants as Agents of Change. *Social Remittances in an Enlarged European Union*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
<https://doi.org/10.1057/978-1-137-59066-4>
- Grabowska I., Jastrzebowska A. (2022). *Migration and the Transfer of Informal Human Capital. Insights from Central Europe and Mexico*. Abingdon-New York: Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781003011545>
- Guarnizo L.E., Chaudhary A.R., Sørensen N.N. (2019). Migrants' Transnational Political Engagement in Spain and Italy. *Migration Studies* 7(3), 281-322. <https://doi.org/10.1093/migration/mnx061>
- Iglicka K. (2010). *Powroty Polaków po 2004 roku. W pętli pułapki migracyjnej*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Isaakyan I., Triandafyllidou A. (2017). "Sending so much more than money": Exploring Social Remittances and Transnational Mobility. *Ethnic and Racial Studies* 40(15), 2787-2805.
<https://doi.org/10.1080/01419870.2016.1259491>
- Jaźwińska E., Grabowska I. (2017). Efekty społecznych przekazów migracyjnych (social remittances) w polskich społecznościach lokalnych. *Studia Socjologiczne* 1(224), 139-165.
- Krawatzek F., Müller-Funk L. (2020). Two Centuries of Flows between 'Here' and 'There': Political Remittances and Their Transformative Potential. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 46(6), 1003-1024. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1554282>
- Krings T., Moriarty E., Wickham J., Bobek A., Salamońska J. (2013). *New Mobilities in Europe: Polish Migration to Ireland post-2004*. Manchester: Manchester University Press.
<https://doi.org/10.7228/manchester/9780719088094.001.0001>
- Kubal A. (2015). Legal Consciousness as a Form of Social Remittance? Studying Return Migrants' Everyday Practices of Legality in Ukraine. *Migration Studies* 3(1), 68-88.
<https://doi.org/10.1093/migration/mnu032>
- Lesińska M. (2014). *Partycypacja Polaków głoszących za granicą w wyborach krajowych: analiza wyników wyborów parlamentarnych i prezydenckich w Polsce w latach 1990-2011*. CMR Working Papers 79 (137). <https://www.migracje.uw.edu.pl/publikacje/partycypacjapolakow-glosujacych-za-granica-w-wyborach-krajowych-analiza-wynikowwyborow-parlamentarnych-i-prezydenckich-w-polsce-w-latach-1990-2011/>.

Lesińska M. (2017). Analiza udziału Polaków w Irlandii w wyborach polskich w latach 1990-2015. CMR Working Papers 105(163). <http://www.migracje.uw.edu.pl/publikacje/cmr-working-papers-nr-105163-w-przygotowaniu/>.

Levitt P., Jaworsky N. (2007). Transnational Migration Studies: Past Developments and Future Trends. Annual Review of Sociology 33(1), 129-156. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.33.040406.131816>

Levitt P., Lamba-Nieves D. (2011). Social Remittances Revisited. Journal of Ethnic and Migration Studies 37(1), 1-22. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2011.521361>

McGinnity F., Gijssberts M. (2018). The Experience of Discrimination among Newly Arrived Poles in Ireland and the Netherlands. Ethnic and Racial Studies 41(5), 913-937. <https://doi.org/10.1080/01419870.2017.1332376>

Morawska E. (2013). The Impact of Past and Present Immigrants' Transnational Engagements on their Home-country Localities: Exploring an Underinvestigated Aspect of Transnationalism-Migration Relationship. Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny, 39(1), 7-31.

Na Temat (2018). Taki powrót z emigracji to ma sens. Zamiast burmistrzowania w Irlandii wybrał chutor. "To świat przyjeżdża do mnie". naTemat.pl. <http://natemat.pl/227647,taki-powrot-z-emigracji-to-ma-sens-zamiast-burmistrzowania-w-irlandii-wybral-chutor-to-swiat-przyjezdza-do-mnie> (dostęp: 11.12.2022).

Nevinskaitė L. (2016). Social Remittances from the Professional Diaspora: The Issue of Home-Country Receptivity. Central and Eastern European Migration Review 5(2), 135-153.

Nowicka M. (2017). "I don't mean to sound racist but..." Transforming Racism in Transnational Europe. Ethnic and Racial Studies 41(5), 824-841. <https://doi.org/10.1080/01419870.2017.1302093>

Nowicka M., Šerbedžija V. (red.) (2017). Migration and Social Remittances in a Global Europe. London: Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-60126-1>

Østergaard-Nielsen E.Ø. (2013). Transnational Migration, w: Marco Martiniello (red.). An Introduction to International Migration Studies, 107-130. Amsterdam: Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.1515/9789048517350-005>

Pérez-Armendáriz C., Crow D. (2010). Do Migrants Remit Democracy? International Migration, Political Beliefs, and Behavior in Mexico. International Migration 43(1), 119-148. <https://doi.org/10.1177/0010414009331733>

Piper N. (2009). Temporary Migration and Political Remittances: The Role of Organisational Networks in the Transnationalisation of Human Rights. European Journal of East Asian Studies 8(2), 215-243. <https://doi.org/10.1163/156805809X12553326569678>

Piper N., Rother S. (2020). Political Remittances and the Diffusion of a Rightsbased Approach to Migration Governance: The Case of the Migrant Forum in Asia (MFA). Journal of Ethnic and Migration Studies 46(6), 1057-1071. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1554291>

Pszczółkowska D. (2023). Are They Building a "Second Ireland" in Poland? Political Remitting by Polish Migrants and Return Migrants from Ireland. East European Politics and Societies. <https://doi.org/10.1177/08883254221144712>

Pszczółkowska D., Lesińska M. (2022). One Step Forward, Two Steps Back in Political Integration: Why are Polish Candidates Not Making Progress in Irish Local Elections. *Irish Political Studies* 37(1), 125-146, <https://doi.org/10.1080/07907184.2021.1929186>

Rother S. (2009). Changed in Migration? Philippine Return Migrants and (Un)-democratic Remittances. *European Journal of East Asia Studies* 8(2), 245-274. <https://doi.org/10.1163/156805809X12553326569713>

Szlovak P. (2017). Exploring the Reasons for Migrant Under-representation in Irish Electoral Politics: The Role of Irish Political Parties. *Ethnic and Racial Studies* 40(5), 851-870. <https://doi.org/10.1080/01419870.2016.1259489>

Szulecki K., Bertelli D., Erdal M.B., Coşciug A., Kussy A., Mikiewicz G., Tulbure C. (2021). To Vote or Not to Vote? Migrant Electoral (Dis)engagement in an Enlarged Europe. *Migration Studies* 9(3), 989-1010, <https://doi.org/10.1093/migration/mnab025>

Tabar P. (2014). 'Political Remittances': The Case of Lebanese Expatriates Voting in National Elections. *Journal of Intercultural Studies* 35(4), 442-460. <https://doi.org/10.1080/07256868.2014.913015>

White A. (2016). Social Remittances and Migration (Sub-)Cultures in Contemporary Poland. *Central and Eastern European Migration Review* 5(2), 63-80.

White A., Grabowska I., Kaczmarczyk P., Slany K. (2018). *The Impact of Migration on Poland: EU Mobility and Social Change*. London: UCL Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv550d7m>

Wpolityce. (2020). W tygodniku "Sieci": Mocny wywiad z Jarosławem Kaczyńskim. <https://wpolityce.pl/polityka/517405-w-tygodniku-sieci-mocny-wywiad-z-jaroslawem-kaczynskim> (dostęp: 11.12.2022).

Wysokie Obcasy (2019). Radny, który broni LGBT na Podkarpaciu: W gminie podeszła urzędniczka i podziękowała mi w imieniu córki. [www.wysokieobcasy.pl](https://www.wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/7,163229,25022575,radny-ktory-broni-lgbt--na-podkarpaciu-w-gminie-podeszla.html). <https://www.wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/7,163229,25022575,radny-ktory-broni-lgbt--na-podkarpaciu-w-gminie-podeszla.html> (dostęp: 01.01.2021).

Przyszłość Polaków w Irlandii Dominika Pszczółkowska, Magdalena Lesińska, Weronika Kloc-Nowak

Anacka M. (2010). Poakcesyjni migranci powrotni w Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności, w: I. Grabowska-Lusińska (red.). *Poakcesyjne powroty Polaków*. CMR Working Papers 43/101, 13-26. Warszawa: Ośrodek Badań nad Migracjami UW.

CDS (2010a). *Kierunek Małopolska: Powroty z migracji zagranicznych do Małopolski*. Skala zjawiska, charakterystyka oraz potencjał powracających. Kraków: Centrum Doradztwa Strategicznego.

CDS (2010b). *Migracja powrotna w województwie dolnośląskim - skala zjawiska, potencjał oraz pogłębiona charakterystyka powracających*. Kraków: Centrum Doradztwa Strategicznego.

Cekiera R., Kijonka J., Żak M. (2022). *Emigracja jako doświadczenie. Studium na przykładzie migrantów powrotnych do województwa śląskiego*. Katowice: Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego.

Cerese F.P. (1974). Expectations and Reality: A Case Study of Return Migration from the United States to Southern Italy. *International Migration Review* 8(2), 245-262.

<https://doi.org/10.1177/019791837400800210>

CSO (2023). Population Usually Resident and Present in the State [StatBank Ireland Census 2022 Summary Results]. Central Statistics Office. <https://data.cso.ie/product/C2022SR> (dostęp: 07.06.2023).

Frelak J., Rogulska B. (2008). *Powroty do Polski. Wyniki badań*. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Garapich M.P. (2016). 'I Don't Want This Town to Change!': Resistance, Bifocality and the Infra-Politics of Social Remittances. *Central and Eastern European Migration Review* 5(2), 155-166.

Grabowska I., Engbersen G. (2015). Social Remittances and the Impact of Temporary Migration on an EU Sending Country: The Case of Poland. *Central and Eastern European Migration Review* 5(2), 99-117.

Grabowska I., Garapich M.P. (2016). Social Remittances and Intra-EU Mobility: Non-financial Transfers between U.K. and Poland. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 42(13), 2146-2162.

<https://doi.org/10.1080/1369183X.2016.1170592>

Grabowska I., Garapich M.P., Jaźwińska E., Radziwinowiczówna A. (2017). Migrants as Agents of Change. *Social Remittances in an Enlarged European Union*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

<https://doi.org/10.1057/978-1-137-59066-4>

Grabowska I., Jastrzebowska A. (2022). *Migration and the Transfer of Informal Human Capital. Insights from Central Europe and Mexico*. Abingdon-New York: Routledge.

<https://doi.org/10.4324/9781003011545>

Grzymala-Kazłowska A. (2018). From Connecting to Social Anchoring: Adaptation and 'Settlement' of Polish Migrants in the UK. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 44(2), 252-269.

<https://doi.org/10.1080/1369183X.2017.1341713>

Grzymala-Kazłowska A. (2020). Rethinking Settlement and Integration: Migrants' Anchoring in an Age of Insecurity. In *Rethinking Settlement and Integration*. Manchester: Manchester University Press.

<https://www.manchesterhive.com/view/9781526136848/9781526136848.xml>.

<https://doi.org/10.7765/9781526136848>

GUS (2013). *Migracje zagraniczne ludności - Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*. Główny Urząd Statystyczny. <http://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2011/nsp-2011-wyniki/migracje-zagraniczne-ludnosci-nsp-2011,13,1.html> (dostęp: 11.12.2022).

GUS (2022). Raport zawierający wstępne wyniki NSP 2021. <https://stat.gov.pl/spisypowszechne/nsp-2021/nsp-2021-wyniki-wstepne/raport-zawierajacy-wstepnewyniki-nsp-2021,6,1.html> (dostęp: 11.12.2022).

Iglicka K. (2009). *Powroty Polaków w okresie kryzysu gospodarczego. W pętli pułapki migracyjnej. Raporty i Analizy 1/09*. Warszawa: Centrum Stosunków Międzynarodowych.

<http://www.csm.org.pl/pl/publikacje1/category/48-2009>.

Iglicka K. (2010). *Powroty Polaków po 2004 roku. W pętli pułapki migracyjnej*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Jaźwińska E., Grabowska I. (2017). Efekty społecznych przekazów migracyjnych (social remittances) w polskich społecznościach lokalnych. *Studia Socjologiczne* 1(224), 139-165.

Kloc-Nowak W. (2023). Migracje w perspektywie przebiegu życia i płci społeczno-kulturowej, w: M. Lesińska, M. Okólski (red.). 30 wykładów o migracjach. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323561101.pp.129-148>

Krawatzek F., Müller-Funk L. (2020). Two Centuries of Flows between 'Here' and 'There': Political Remittances and Their Transformative Potential. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 46(6), 1003-1024. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1554282>

Levitt P., Jaworsky N. (2007). Transnational Migration Studies: Past Developments and Future Trends. *Annual Review of Sociology* 33(1), 129-156, <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.33.040406.131816>

Rosińska A., Jaźwińska E., Kielkowska M., Kloc-Nowak W., Radziwinowiczówna A. (2018). Seniorzy i ich rodziny - migracje i rozwiązania opiekuńcze, w: M. Okólski (red.). Wyzwania starzejącego się społeczeństwa. Polska dziś i jutro, 287-313. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323533924.pp.287-313>

Ryan L., Sales R. (2013). Family Migration: The Role of Children and Education in Family Decision-Making Strategies of Polish Migrants in London. *International Migration* 52(2). <https://doi.org/10.1111/j.1468-2435.2010.00652.x>

Trevena P. (2013). Why do Highly Educated Migrants Go for Low-skilled Jobs? A Case Study of Polish Graduates Working in London, w: B. Glorius, I. Grabowska-Lusińska, A. Kuvik (red.). *Mobility in Transition. Migration Patterns after EU Enlargement*, 169-190. Amsterdam: Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.1017/9789048515493.009>

Trevena P. (2014). Szkolnictwo a "sprawa migrancka": percepcje angielskiego a polskiego systemu edukacyjnego i ich wpływ na decyzje migracyjne. *Studia Biura Analiz Sejmowych* 4(40).

White A. (2010). *Polish Families and Migration since EU Accession*. Bristol: The Policy Press. <https://doi.org/10.1332/policypress/9781847428202.001.0001>

White A. (2014). Polish Return and Double Return Migration. *Europe-Asia Studies* 66(2), 25-49. <https://doi.org/10.1080/09668136.2013.855021>

White A., Grabowska I. (2019). Social Remittances and Social Change in Central and Eastern Europe: Embedding Migration in the Study of Society. *Central and Eastern European Migration Review* 8(1), 33-50.

White A., Grabowska I., Kaczmarczyk P., Slany K. (2018). *The Impact of Migration on Poland: EU Mobility and Social Change*. London: UCL Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv550d7m>